

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortinget
Den særskilte komité
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref
11/5332 SL VA/KR

Dato
20.12.2011

Svar på spørsmål fra Stortinget, Den særskilte komité

Jeg viser til brev fra Stortinget, Den særskilte komité, datert 9. desember 2011. I brevet bes det om svar på fire spørsmål vedrørende prosjektet Global Shield.

1. *Kan komiteen få informasjon om det internasjonale samarbeidsprosjektet "Global Shield" og hvem som deltar som norsk hovedsamarbeidspartner i prosjektet?*

Global Shield er et prosjekt som skal overvåke kjemikalier og prekursorer¹ som kan brukes til å lage eksplosiver. Prosjektet ble fremmet av USA og støttet på møte i World Customs Organisation (WCO), "Enforcement Committee" 2.-5. mars 2010. Prosjektet Global Shield varte opprinnelig fra 1. november 2010 til 30. april 2011. WCO Council vedtok i juni 2011 å videreføre Global Shield som et langsiktig program.

WCO-sekretariatet opprettet Global Shield Steering Group som gjennomførte et planleggingsmøte 4.- 5. mai 2010. På møtet deltok United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Interpol, WCO og noen enkeltland, herunder USA. Norge var representert ved Toll- og avgiftsdirektoratets tollutsending i Brussel, i egenskap av å være leder for tollattachegruppen i Brussel.

Oppstartsmøte for prosjektet var 4 -8. oktober 2010 i Brussel. Her deltok 86 land. Global Shield-prosjektet var, som alle andre WCO-prosjekter, basert på frivillig deltakelse. Norske tollmyndigheter valgte å delta ettersom temaet fremstod som aktuelt og at det var ønskelig å bygge kunnskap om denne type vareførsel. Toll- og avgiftsetaten var representert ved tollutsendingen i Brussel og en tjenestemann fra Toll- og

¹ Utgangsstoff som benyttes for å produsere et annet stoff

avgiftsdirektoratet. Deltakerlandenes politimyndigheter var gjennom Interpol invitert til oppstartsmøtet. Norsk politi deltok ikke.

Prosjektet er rettet mot følgende 14 kjemikalier og prekursorer:

Kjemisk betegnelse

Nitric acid

Sodium chlorate

Potassium chlorate

Potassium perchlorate

Potassium nitrate

Hydrogen peroxide

Nitromethane

Acetone *

Acetic anhydride *

Urea

Ammonium nitrate

Sodium nitrate

Calcium ammonium nitrate

Aluminium powder

* Acetone og Acetid anhydrid er regulerte kjemikalier som prekursorer for produksjon av narkotika. De andre 12 kjemikaliene er ikke forbudte eller regulerte varer i Norge.

Prosjekt Global Shield var rettet mot rapportering av enkeltforsendelser av eksport samt oversendelse av statistikk for både import og eksport av de aktuelle kjemikaliene og prekursorene. Toll og avgiftsdirektoratet opplyser om at de på eget initiativ utvidet overvåkingen av enkeltforsendelser til også å omfatte import av de 14 kjemikaliene til Norge.

På grunnlag av lister fra deklarasjonssystemet TVINN og risikoindikatorer utarbeidet av prosjektet sentralt, skulle eksportforsendelser av de 14 kjemikaliene og prekursorene identifiseres og rapporteres til WCO og til mottakerlandet. Fra norsk side er det ikke innrapportert eksportforsendelser til WCO, det er kun rapportert statistiske opplysninger i standardisert form om både import og eksport. Norge har heller ikke mottatt rapporter om enkeltforsendelser som er eksportert fra andre land med mottakeradresse i Norge.

Kontaktpersoner i PST og Kripos ble etablert ved prosjektets oppstart. Ved til sammen fire anledninger, hvorav en gang før oppstart av prosjektet, ble det oversendt informasjon om enkeltforsendelser av import til kontaktperson i PST. Oversendelsen som inneholdt listen med navnet på den mistenkte i terrorsaken, var den av de fire oversendelsene som inneholdt flest navn. Denne oversendelsen var et resultat av overvåkning i TVINN, søk på Internett og søk i Valutaregisteret. Informasjonen i denne oversendelsen ble ikke rapportert til WCO som en del av det internasjonale prosjektet Global Shield, men var en del av den nasjonale oppfølgingen knyttet til import. Til

Kripos ble det i samsvar med deres ønsker kun oversendt teknisk og generell informasjon.

Prosjektet Global Shield varte fra 1. november 2010 til 30. april 2011. WCO-rådet vedtok i juni 2011 å videreføre Global Shield som et langsiktig program. WCO-sekretariatet fikk mandat til å starte planlegging av programmet. Sekretariatet har opprettet "Advisory Group to Programme Global Shield" for mer detaljert planlegging av programmet. Første møte i denne gruppen ble avholdt 9. desember 2011 i Brussel. Norge var representert med tollutsendingen i Brussel, en tjenestemann fra Toll- og avgiftsdirektoratet og en representant fra PST.

2. Det er referert i media at en hemmeligstemplet rapport om antiterrorssamarbeidet Global Shield fastslår at terrorangrepet 22. juli kunne vært avverget dersom norske toll- og politimyndigheter hadde samarbeidet bedre. Hvilke tiltak kan iverksettes for å bedre dette samarbeidet, dersom man legger til grunn et høyt ambisjonsnivå om i størst mulig grad å avverge terroraksjoner i fremtiden?

Toll- og avgiftsdirektoratet har som prosjektdeltaker mottatt sluttrapporten om Global Shield. Rapporten er utarbeidet av USAs tollmyndigheter (United States Immigration and Customs Enforcement) og distribuert til deltakerland av WCO. Rapporten er merket "Law enforcement sensitive – For official use only".

I rapporten er terrorangrepet i Norge omtalt med følgende ordlyd i rapportens sammendrag: "The July 2011 bombing in Norway demonstrates that a coordinated effort as developed under Programme Global Shield is necessary and that no country is immune from terrorist acts". Ellers blir Norge nevnt i forbindelse med en eksportforsendelse av kunstgjødning fra Norge til Kenya. "The CEN application² reported one undisclosed shipment of ammonium nitrate to Kenya from Norway in February 2011". Utover dette er det kun henvist til Norge i lister over deltakerland og i statistikkoversikter.

Rapporten inneholder ingen formuleringer om at "terrorangrepet 22. juli kunne vært avverget dersom norske toll- og politimyndigheter hadde samarbeidet bedre". Jeg er heller ikke kjent med at det foreligger andre rapporter om Global Shield.

Samarbeidet mellom toll- og politimyndighetene på dette området gjelder primært informasjonsutveksling. Spesielt gjelder dette eksportkontroll av strategiske varer, der både Toll- og avgiftsdirektoratet og PST bidrar ovenfor Utenriksdepartementet, som er regelverkseier for eksportkontroll av strategiske varer.

² WCO - Customs Enforcement Network application– dataverktøy for rapportering i Global Shield.

Toll- og avgiftsdirektoratet har nå igangsatt et arbeid der formålet er å vurdere hvordan etaten kan bli enda mer relevant medhjelper for politiet i terrorbeskyttelsen. Toll- og avgiftsetaten har særskilt kompetanse innen vareførsel og vareinformasjonsbehandling. Toll- og avgiftsdirektoratet har allerede informert 22. juli-kommisjonen om at etaten kan bidra på disse områdene også i fremtiden.

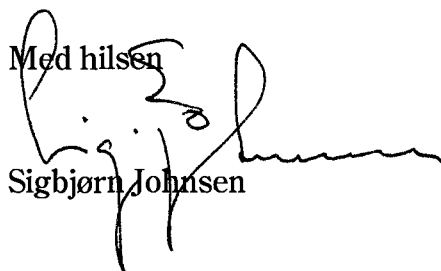
3. Etter at Global Shield-samarbeidet trådte i kraft, gjorde tollvesenet et søk i valutaregisteret og fikk opp en liste over transaksjoner mellom et polsk firma som solgte kjemikalier på Gobal Shield-listen og kunder i Norge. En av kundene var terrorsiktede. 3. desember i fjor sendte tollvesenet listen med navnet hans til PST. Der fant man ingen grunn til å gjøre nærmere undersøkelser, fordi privat kjemikalieimport ikke var et prioritert område. Hvilke vurderinger ligger til grunn for denne vurderingen?

Når det gjelder spørsmålets siste del, viser jeg til besvarelsen av spørsmål nummer 15 fra Justisministeren. I tillegg legger jeg til følgende informasjon fra Toll- og avgiftsdirektoratet.

Mistenktes navn ble formidlet til PST ved ett tilfelle. Dette ble gjort i en e-post 3. desember 2010 fra en tjenestemann i Toll- og avgiftsdirektoratet til dedikert kontaktperson i PST. Bakgrunnen var at Toll- og avgiftsdirektoratet hadde oppdagert en importdeklarasjon (tolldeklarasjon) til en privatperson av en vare som ble overvåket i prosjektet Global Shield. Denne privatpersonen var ikke mistenkte, men søk i valutaregisteret og på nettet identifiserte den polske eksportøren. Ytterligere søk i valutaregisteret for perioden januar-november 2010 resulterte i en liste over betalinger fra 41 personer fra Norge til det polske firmaet. Den mistenkte i terrorsaken var en av disse 41 personene. Det fremkom på denne listen at den mistenkte, ved ett tilfelle, hadde overført NOK 121,22 til det polske firmaet. Denne transaksjon var datert 22. november 2010. TAD overførte informasjonen til kontaktpersonen i PST som vedlegg til en e-post. Listen er hentet fra valutaregisteret og gav ikke informasjon om hva den mistenkte i terrorsaken kjøpte.

4. Vil finansministeren sørge for at hele den hemmeligstemplede rapporten om antiterrorssamarbeidet til Global Shield blir offentliggjort?

Sluttrapporten fra prosjektet Global Shield er utarbeidet av USAs tollmyndigheter og er distribuert av WCO-sekretariatet til deltakerland i Global Shield. Rapporten er merket med "Law enforcement sensitive" og "For official use only". I besvarelsen av spørsmål 2 har jeg gjengitt hele rapportens omtale av terrorangrepet i Norge. Rapporten kan om ønskelig gjøres tilgjengelig for Den særskilte komité.

Med hilsen

Sigbjørn Johnsen